

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Müzik Yeteneğinin Geliştirilmesinde Küçük Yaşlarda Eğitime Başlamanın Önemi

Doç. Gülay Göğüş

*Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
gulayg@uludag.edu.tr*

Özet. İnsanın sahip olduğu özellikleri ortaya çıkaran eğitim süreçlerinin uygulanması, yeteneklerinin değerlendirilmesi açısından bir gerekliliktir. 20.yüzyılda giderek, tamamen doğuştan getirilen bir özellikten ziyade doğal ve dış koşullarla beslenen bir ürün olduğu kabul edilen müzik yeteneği de bu özelliğiyle temel eğitim içinde ele alınması gereken önemli bir konudur.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar müzik yeteneğinin ancak küçük yaşlarda eğitildiğinde geliştirilip değerlendirilebildiğini göstermektedir. Özellikle ilköğretim birinci kademedeki çocukların içinde bulunduğu yaş dilimi müzik yeteneğinin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Ancak ülkemizde bunun gerçekleştirilebildiğini söylemek zordur. Nitekim Bursa merkez ilçelerinde görevli 204 sınıf öğretmeni ile 20 müzik öğretmenine bir anket uygulanmış ve öğretmenler de müzik yeteneğine sahip çocukların yeteneklerini değerlendirmede etkili olunamadığı görüşünde birleşmişlerdir. Konuyla ilgili olarak düzenlemeler yapılması, öğretmenlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik yeteneği, küçük yaşta müzik eğitimi.

Abstract. It is necessary to provide educational processes to identify individual qualities in order to evaluate their abilities. Musical ability

considered as a phenomena evolving from natural and environmental conditions in the 20th century rather than as one completely inherited, is an important topic which must be considered within primary education.

Research having been so far made shows that music education can only be improved and evaluated in early ages. The age scale of children in the first five years of primary education is especially very important in improving musical ability. However this can not be done in our country. A questionnaire has been applied on 204 classroom teachers and 20 music teachers working at central schools in Bursa in order to research the subject. Those teachers agreed on the opinion that the musical ability of the children can not be improved efficiently. Arrangements should be made and teachers must be made aware of the problem and be guided about the subject.

Keywords: Music ability, music education in early ages.

GİRİŞ

İçinde yaşadığımız çağda insanın sahip olduğu tüm yeteneklerini geliştirme ve bunlardan olabildiğince yararlanma düşüncesi etkili olmaktadır. Bu düşünce, bireylerin yeteneklerinin saptanarak eğitim süreci içinde ele alınıp geliştirilmesi konusunu önemli kılmaktadır. Bu gerçekleştiğinde bireylerin kapasitelerini verimli bir şekilde kullanmaları ve yeteneklerine uygun alanlara yönelmeleri sağlanacak, böylece topluma daha başarılı ve dolayısıyla mutlu (toplumla barışık) bireyler kazandırılacaktır.

Çeşitli ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde insanın doğası gereği, kişilik, zeka ve yetenek açısından, birbirinden farklı olan özelliklerini ortaya çıkaran eğitim süreçlerinin uygulandığı, var olan yeteneklerin olabildiğince değerlendirildiği görülmektedir.

Ancak yapılan araştırmalar, ülkemizde bugün temel eğitim içindeki “öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tanımaya fırsat veren bireysel ve mesleki farkındalıklarını sağlayan, bir program uygulaması oluşturulmadığı” sonucuna ulaşmaktadır (Arslan& Kılıç, 2000). Bu kapsam içinde değerlendirilen yönlendirme çalışmaları da sadece bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık faaliyeti olarak algılanmakta ve yürütülmektedir. Aşağıdaki çizelge, Türkiye ve üç gelişmiş Avrupa ülkesinin zorunlu eğitim süreci içindeki yönlendirme çalışmaları hakkında fikir vermektedir (Arslan&Kılıç, 2000).

Tablo 1. Türkiye ve Üç Avrupa Ülkesindeki Yönlendirme Çalışmalarının Karşılaştırılması

Ülke	Yönetim Şekli	Zorunlu Eğitim Süresi	Zorunlu Eğitim Yaş Kümesi	Yönlendirmenin Başladığı Yaş ve Sınıflar	Yönlendirme Kuruluşları
ALMANYA	Yerel	12 yıl	6-18	11. yaş (5. ve 6. sınıflar)	- Ortaöğretim kurumları - Eğitimsel yönlendirme servisleri - Merkezi Eyalet Ofisleri - Bölgesel Yönetim Ofisleri - Yerel Yönlendirme Ofisleri - Üniversiteler
FRANSA	Merkezi	10 yıl	6-16	11. yaş (5. ve 6. sınıflar)	- Ortaöğretim kurumları - Bilgi sağlama ve yönlendirme servisleri - Özel sektör kuruluşları - Üniversiteler
İNGİLTERE	Merkezi	11 yıl	5-16	11. yaş (5. sınıf)	- Ortaöğretim kurumları - Kariyer servisleri - Özel sektör kuruluşları - Bağımsız okulların kariyer organizasyonu - Merkez Rehberlik ve Gençlere İş Bulma Kurumu
TÜRKİYE	Merkezi	8 yıl	6-14	14. yaş (8. sınıf İkinci yarı)	- Ortaöğretim kurumları - Okul Rehberlik Hizmetleri - Dershaneler

Görüldüğü gibi ülkemizde, öğrenci merkezli, sistemli ve tutarlı bir yöneltme yaklaşımının egemen olduğunu söylemek zordur. Diğer yandan yapılabilen yönlendirme, karşılaştırmadan da anlaşıldığı gibi oldukça geç kalmakta, geciken bu zaman özellikle bazı yeteneklerin değerlendirilmesini olumsuz yönde etkilemekte hatta telafisi olanaksız olabilmektedir.

MÜZİK YETENEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE EĞİTİM VERİLEN YAŞIN ROLÜ

İnsanların sahip olduğu yeteneklerden biri olan müzik yeteneği konusunda 20.yüzyılda yapılan araştırmalar, bu yeteneğin kaynağı, fonksiyonu ve gelişimi hakkında temel bilgiler sağlamıştır. Daha önce doğuştan getirilen bir özellik olduğu düşünülen müzik yeteneğinin, özellikle 20. yüzyılın

ortalarında çevresel kaynaklı olduğunu destekleyen görüşler etkili olmaya başlamıştır.

Bu görüşlere göre; müzik yeteneği doğal ve dış koşullarla beslenen bir üründür. Çevre ile kalıtımın her ikisi de bilinmeyen oranlarda müzik yeteneğine katkı sağlar. Küçüklüğünde müzikle ilgili çevresel etkiler içinde olmayan birisi, sahip olduğu müzik yeteneği oranında bir müzik başarısını asla gösteremez (Göğüş, 1999).

Bu nedenle çevrenin ilk çocuklukta müziksel rehberliği önemlidir. Çünkü küçük yaşta müzik yeteneğini daha çabuk ve daha çok geliştirmek mümkündür. Gordon'a göre, dokuz yaşından sonra müzik yeteneğinin gelişimi devam etmez. Bu yaştan sonra müzik yeteneği puanları yıldan yıla artsa bile, aslında yaşı ile ilişki kurulduğunda, herhangi bir değişiklik olmadığı anlaşılır. Ancak bu, birinin dokuz yaşından sonra müzik öğrenmeyeceği anlamına gelmez. Sadece bu yaşta ulaştığı müzik yeteneğinin üzerinde bir başarı düzeyine ulaşmasının zor olduğu anlatılmak istenmektedir (Göğüş, 1999).

Rubinstein'a göre; müzik dilinin öğrenilmesi de diğer dillerin öğrenilmesine benzer. Bu dili çocukluğundan beri öğrenenler ona sahip olabilirler. Fakat yaşı ilerlemiş olanlar için onu öğrenmede başarılı olmak, hemen hemen imkansızdır (Lavignac, 1939).

Uçan'a göre (1997); "çocukların yaklaşık yarısında daha 2-6 yaşları arasında görülmeye başlayan özel müziksel kıvılcıklar.." (s.16) gelişerek onuncu ve onbirinci yaşlarda en yüksek noktaya erişir. Bu nedenle çocuğun dokuz ve oniki yaşları arasındaki dönemi, müzik yeteneğinin biçimlendirilmesi açısından önemlidir.

Gerçekte müzik yeteneği de insanlarda, diğer tüm yeteneklerde olduğu gibi bulunur.

Zeki olmayan insanlar olduğu gibi müzikal olmayanlar da vardır. Çoğu insan ortalama bir müzik yeteneğine sahiptir ve belli derecelerde müzik öğrenebilir. Çok yüksek veya çok düşük müzik yeteneğine sahip olanların sayısı azdır. (Göğüş, 1999).

Müzik eğitimcisi L.Mason da daha 1830'larda, müzikle ilgili bir kapasiteye sahip olma durumunun sanılandan çok daha yaygın olduğunu, bu nedenle her çocuğa okuma yazma öğretildiği gibi müziğin de öğretilmesi gerektiğini, ancak bu eğitimin küçük yaşlarda başladığında etkili olabildiğini belirtmiştir. Kodaly aynı konuda, dilini okuyup yazabilen herkesin müziksel okuma yazma yeteneğine de sahip olduğunu, bu nedenle öğretilmesi gerekli bir beceri olarak değerlendirdiğini, ancak müzik eğitiminin en üst düzeyde etkili

olabilmesi için küçük yaşlarda başlaması gerektiğini belirtmiştir (Choksy, 1981).

Yapılan bazı çalışmalar da göstermiştir ki, tüm çocuklar müzik yeteneğiyle doğarlar. Örneğin iki aylık bir bebek, ses perdesi, şiddeti ve annelerinin söylediği şarkıların melodilerini, dört aylık olan bir bebek ise bunlara ek olarak ritmi bazı alıştırmalar yapılarak tanıyabilir. Fakat böyle deneyimlerden uzak olarak büyüyen çocuklar, ileri yaşlarda müziksel yatkınlıklarını giderek kaybedecekler ve asla yeniden kazanamayacaklardır. Sebep nörolojiktir. Ortalama 11 yaşında, (ses perdesi gibi) algısal ve duyuşsal özellikleri ayırt etmeyi sağlayan nöron devreleri kapanır (*Value Music*, n.d.).

Başka bir çalışmada Petzold, ilk altı sınıftaki ilköğretim düzeyi çocuklarına, sesle ilgili gruplama veya şekiller, ritm ve cümleme testleri uyguladı (1963). Bulgular, altıncı sınıf düzeyinde müziksel algılamada büyük bir gelişme olduğu, önemsiz bazı cinsiyet farklılıklarına karşın, bu sonuç üzerinde müzik eğitiminin ve okul dışı deneyimlerin önemli etkisinin bulunduğu anlaşıldı (Radocy&Boyle, 1988).

Sergeant'ın profesyonel müzisyenlerle yaptığı bir araştırmanın sonuçları ise, mutlak (absolute) perde yeteneği* ile bilinçli bir müzik eğitiminin başlama yaşı arasında ilişki olduğunu gösterir. Bu eğitimi almaya 2 ile 4 yaşında başlayanların (profesyonel müzisyenlerin) %92'si mutlak perde yeteneğine sahipken 12-14 yaşlarında başlayanların sadece %6'sının böyle bir yeteneğe sahip oldukları görülmüştür. Daha büyük yaşlarda eğitime başlayanlar arasında ise, mutlak perde veya mutlak tonalite ayırma yeteneğine* sahip olan birine rastlanmamıştır (Sadie, 1980).

Boston'daki bir hastahane yapılan çalışmada ise, mutlak perde yeteneğine sahip 30 müzisyenin beyinlerinin sol tarafında önemli ölçüde yapısal bir büyüme saptanmıştır. Araştırmaya katılan müzisyenlerin tümü, yedi veya daha önceki yaşlarında müzikle bilinçli bir etkileşime girmişlerdir. Uzmanlar, 10 yaşından sonra başlayanlarda, mutlak perde yeteneğindeki gelişimin oldukça düşeceğini belirtmektedirler. Almanya'da Konstanz Üniversitesi'nden araştırmacılar da müzikle etkileşimde bulunmanın,

* Absolute (mutlak) perde yeteneği, bilinen bir sese bağlı kalmadan sesleri tanımak ve isimlendirebilmek veya isimlendirilmiş bir notayı seslendirebilmektir. Genelde tanıma, seslendirmekten daha kolay yapılır. Mutlak perde yeteneğine sahip bazı kişiler, sesler tek başına duyulduğunda isimlendirmekte güçlük çekerler ama bir akor veya armonik bir pasaj içindeki sesleri, daha önceden herhangi bir nota duymadan isimlendirebilirler. Bu özellik, mutlak tonalite ayırma yeteneği olarak adlandırılmaktadır. Seslerin tanımlanmasında önceden bilinen bir sesi, çıkış noktası olarak kullanma ise Relative (bağlantılı) perde yeteneği olarak adlandırılır.

beyindeki sinirsel devreleri (yeniden) kurduğunu bulmuşlardır. Örneğin beyinlerine manyetik titreşim uygulanarak incelenen dokuz yaylı çalgı sanatçısının, çalmayanlara göre, beyin kabuğundaki duyularla ilgili kısma daha geniş bir yer ayrıldığı bulunmuştur. Ayrıca çalgı çalan müzisyenler ne kadar erken enstrüman çalmaya başlarsa, beyin kabuğunda sözü edilen yerin o kadar genişleyeceği eklenmiştir (*Value Music*, n.d.).

Onüç-ondört yaşlarından sonra enstrüman eğitimine başlayarak, üst düzey seslendirme becerilerine sahip olmuş örneklerle fazla karşılaşılmadığı da düşünülecek olursa, enstrüman sanatçılarının yetiştirilmesi için oldukça erken yaşlarda eğitime başlanması dolayısıyla bu daldaki mesleki yönlendirmenin olabildiğince erken olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Diğer yandan son yıllarda yapılan araştırmalar, müzik eğitiminin farklı alanlarda başarıyı artırdığını, özellikle soyut akıl yürütme becerilerini kazanmada etkili olduğunu göstermiştir (Shaw, 2003). Fen ve matematik derslerindeki başarıyı artırdığı, fiziksel koordinasyon, zamanlama, hafıza, görsel, işitsel ve dil becerileri üzerinde anlamlı etkilerinin olduğu, konsantrasyonu artırdığı gözlenmiştir (Kocabaş&Selçioğlu, 2006). Konuyla ilgili bir kısım araştırmada ise, müzik eğitiminin alındığı yaşın etkisi ortaya çıkmaktadır. Örneğin, üç ve dokuz yaşları arasındaki çocuklarla yapılan çalışmalar, keyboard eğitiminin etkisinin yaşlar küçüldükçe arttığını göstermektedir (Rauscher, 2003). Costa-Giomi'nin çalışmasında (2000) da, beş yaşından önce müzik öğretimine başlayan çocukların, bu eğitimi hiç almayan hatta geç başlayanlara kıyasla, uzaysal işlem gerektiren değerlendirmelerde anlamlı bir şekilde daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Rauscher'in çalışmaları da bunu destekleyici sonuçlar vermiş (2000, 2002), beş yaşında sınıf keyboard öğretimine başlayan çocukların, 7 yaşında başlayan veya bu öğretim uygulanmayan çocuklara göre, uzaysal-zamansal görevlerde daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Oldukça yeni bir çalışmada ise (2003), üç yaşından başlayarak iki yıl keyboard öğretimi uygulanan çocukların, öğretim kesildikten iki yıl sonra uzaysal-zamansal ve aritmetik görevleri üzerine daha yüksek puan almaya devam ettikleri bulunmuştur (Rauscher).

Tüm bu araştırma sonuçları ve görüşler, müziğin birey için vazgeçilmez bir kazanım olması gerektiği konusunda birleşirlerken, bu kazanımın etkili olabilmesi için, erken yaşlarda öğrenilmeye başlamasının önemine işaret etmektedirler.

TÜRKİYE'DE MÜZİK YETENEĞİNE SAHİP ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

Müzik Yeteneğine Sahip Çocukların Eğitimine İlişkin Düzenlemeler

Cumhuriyetin kuruluşundan beri güzel sanatlar dolayısıyla müzik alanında başarılı sanatçılar yetiştirilmesine verilen önemi, gerek açılan kurumlar gerekse çıkarılan kanunlar göstermektedir. 1929 yılında çıkarılan 1416 sayılı Ecebi Memleketlere Gönderilecek Talebeler Hakkında Kanun, 1948'de çıkarılan 5245 sayılı (İdil Biret ve Suna Kan'ın yurt dışında eğitim görmesini de sağlayan) kanun, 1956'da çıkarılan 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun, bu konuyu doğrudan ilgilendiren düzenlemelerdir.

1973'de yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan (33. madde) "Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir" biçimindeki ifade de, yeteneğin erken yaşlarda değerlendirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

1924'de Atatürk'ün direktifleriyle Musıki Muallim Mektebi adıyla kurulan kurum ise 1936'da sanatçı ve eğitimci yetiştirme işlevlerine yönelik olarak ikiye ayrılmıştır. Sanatçı yetiştirme amacıyla eğitim veren Devlet Konservatuarı, bu tarihten itibaren küçük yaşta aldığı yetenekli çocukları sanatçı olarak ülkemize kazandırmada önemli bir rol üstlenmiştir. Uzun süre zorunlu öğrenim (5 yıllık ilkokul) üzerine eğitim veren konservatuarlar oldukça az sayıda olmalarına rağmen, ulusal hatta uluslar arası düzeyde başarı gösteren sanatçılar yetiştirmiştir. Zorunlu öğretimin sekiz yıla çıkmasıyla birlikte ilköğretim devresi* programları yeni oluşuma uyumlu hale getirilerek diğer ilköğretim kurumları arasında yatay geçiş yapma olanağı da sağlanmıştır. Ayrıca bu kurumların çoğu, yarı zamanlı eğitim programlarıyla diğer yetenekli çocuklara da belli bir düzeyde eğitim vermektedirler.

1995 yılında ise her yaşta, belli alanlarda "üstün veya özel yetenekli" olduğu saptanan öğrencilerin "bireysel yeteneklerinin bilincinde olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak" amacıyla okullarındaki eğitimlerinin yanı sıra hizmet veren Bilim ve Sanat

* Bu kurumlar, enstrüman ve bale sanatçılığı dallarında ilköğretim düzeyinde küçük yaşta öğrenci almaktadırlar. Çünkü bu dallar, yetenek yanında fiziksel uyum ve gelişim de gerektirmektedir. Ses (şan) ya da bestecilik dallarında, daha büyük yaşlarda eğitime başlanmaktadır.

Merkezleri (BİLSEM) kurulmuştur (MEB, 2007). Bugün sayıları 33'e ulaşan merkezlerin tam anlamıyla hedeflerine ulaştığı söylenememektedir. Bu merkezlerin müzik alanıyla ilgili yapılan bazı araştırma ve değerlendirmelerde de benzer görüşlere ileri sürülmektedir. Örneğin 2007'de 33 BİLSEM yöneticisi ve görevli müzik öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuş araştırmada; aday öğrencilerin belirlenmesi aşamasında sorunlar yaşandığı ve hedeflenen öğrencilere ulaşılamadığı, uygulanan programların kısmen yeterli olduğu, öğrencilerin çeşitli nedenlerle çalışmalara düzenli katılmadıkları belirtilmektedir (Evin, 2007). Nitekim 2007-2008 öğretim yılı başında uzun süreli devamsızlık nedeniyle bir kısım öğrencinin kayıtlarının silindiği bu merkezlerin internet ortamındaki duyurularından da izlenmiştir.

Aynı araştırmada daha az değinilen uzman öğretmen sorunu ise, aslında son derece önemlidir. Müzik öğretiminin çeşitli uygulamaları müzik öğretmenleriyle başarılı bir şekilde yürütülebilmesine karşın, özellikle usta-çırak yöntemine dayalı olan enstrüman öğretiminde, usta bir enstrüman icracısı modelinin varlığı olmaksızın başarıya ulaşılması oldukça zordur. Çünkü enstrüman çalmak, bireyin yeteneği yanı sıra fiziksel olanaklarını en iyi ve en doğru bir şekilde kullanabilmesine dayalıdır. Bu nedenle başarılı enstrüman sanatçıları küçük yaşlardan itibaren, yine kendileri gibi küçük yaşında bir ustayı taklit ederek icracılığı öğrenmiş öğrencilerle yetişmektedir. Bu eğitim bugün belirtilen özellikteki sanatçı öğrencilerle, resmi olarak sadece Konservatuvarlarda veya özel ders biçiminde verilmektedir.

Sözü edilen kurumlar dışında, müzik yeteneğine sahip öğrencilere eğitim veren bir diğer kurum 1989-1990 öğretim yılında faaliyete geçen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleridir. Ancak, ilköğretim okulu mezunu öğrencileri alan bu kurumlar, müzik yeteneğinin küçük yaşta değerlendirilmesini sağlamadığı için burada üzerinde durulmayacaktır.

İlköğretim Okullarında Müzik Dersi Veren Öğretmenlerin Konuyla İlgili Görüşleri

Ülkemizde gerek okul öncesi eğitimin yeterince yaygın olmaması, gerekse yürütülen uygulamalar içinde müzik etkinliklerinin yeterli verimliliğe ulaşamaması nedeniyle müzik eğitiminin ilköğretimde başladığı söylenebilir.

İlköğretim kurumlarında ise müzik dersleri zorunlu olmasına rağmen, "çok boyutlu eğitim ve öğretim sorunlarından dolayı" yeterince önemsenmemekte ve çocuklar, son derece etkili bir eğitim ve sanat alanından yoksun kalmaktadırlar (Kocabaş&Selçioğlu, 2006). Müzik dersleri ilköğretimin ilk

beş yılında genellikle sınıf öğretmenleri, sonraki üç yılda ise müzik öğretmenleri tarafından verilmekte, müzik öğretmenlerinin ders yükü elverişli ise 4. ve 5. sınıflarda da bu dersi vermeleri sağlanmaktadır.

İlköğretim okulu birinci kademedeki öğrenim gören 6-11 yaşları arasındaki çocukların eğitimiyle uğraşan öğretmenlerin, müzik derslerinin işleyişi ve müzik yeteneğine sahip olan öğrencilerin saptanıp değerlendirilmesi konusundaki görüşlerini yansıtmak amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya Bursa merkez ilçelerindeki 20 ilköğretim kurumunda görevli 20 müzik öğretmeni ve rastlantısal yolla belirlenen 204 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleri için benzer iki anket formu uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler, genellikle 6 ile 30 yıl arasında değişen kıdemlere sahip olduklarından farklı yaş ve tecrübelerdeki öğretmenlerin görüşlerine ulaşılabilmektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ilköğretim okullarının ilk beş yılını oluşturan sınıfların hemen hepsinde görev yapmaktadırlar. Müzik öğretmenlerinin ise %90'ı 4. ve 5. sınıflarda ders vermekte, ayrıca %45'i koro ve benzeri müzik etkinliklerini (derslerinin yanı sıra) yürüterek ilköğretim birinci kademe eğitimi içinde yer almaktadırlar. Bu durum, örneklem içinde yer alan öğretmenlerin ilköğretim okulu birinci kademedeki çeşitli sınıflarda ve yaşlarda (7-11 yaş arası) bulunan öğrencilere ilişkin tecrübe sahibi olduklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenleri mevcut durumda, ilköğretim birinci kademedeki müzik dersinin işlevlerini, ilk tercihlerinde %50 oranında “müziği sevdirmek”, %30 oranında “genel müzik bilgisi vermek” olarak belirtmişlerdir. Müzik öğretmenleri de bu konuda aynı seçeneklerde yoğunlaşarak %70 oranında “müziği sevdirmek”, ilk tercihlerinde %20 ve ikinci tercihlerinde %25 oranlarında “genel müzik bilgisi vermek” yanıtlarını vermişlerdir.

Müzik dersinin işlevinin ne olması gerektiği konusunda sınıf öğretmenleri ilk tercihlerinde %56 oranında, müzik öğretmenleri de %50 oranında “müziği sevdirmek” yanıtını benimsemişlerdir. “Müzik yeteneğini geliştirmek” ve “yetenekli öğrencileri belirleyip yönlendirmek” seçenekleri ise ikinci ve üçüncü tercihlerde az sayıda kabul görmüştür (Tablo 2). Görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğu birinci kademedeki yetenekli çocukların bu yeteneklerinin geliştirilmesi veya müzik alanına yönlendirilmesinin bir gereksinim olduğu görüşüne yer vermemişlerdir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Önem Sırasına Göre İlk Üç Tercihlerinde Müzik Derslerinin İşlevinin Ne Olması Gerektiği Konusundaki Görüşleri

Öğretmenler		Sınıf Öğretmenleri		Müzik Öğretmenleri	
Seçenekler ve tercih sırası		f	%	f	%
Genel müzik bilgisi vermek	1. tercih	30	15	03	15
	2. tercih	28	14	03	15
	3. tercih	16	08	-	-
Müziği sevdirmek	1. tercih	114	56	10	50
	2. tercih	28	14	03	15
	3. tercih	-	-	01	05
Müzik yeteneğini geliştirmek	1. tercih	10	05	01	05
	2. tercih	41	20	04	20
	3. tercih	22	11	01	05
Yetenekli öğrencileri yönlendirmek	1. tercih	18	09	01	05
	2. tercih	22	11	01	05
	3. tercih	61	30	03	15

Müzik öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu (%90'ı), müziğe yetenekli çocukları çeşitli müzik etkinliklerine katarak veya özel ilgilenerek yeteneklerini geliştirmeye çalıştıklarını, ilköğretim ikinci kademe sonunda da Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Ancak yapılan yönlendirmenin, ailelerin olumsuz bakışı nedeniyle tüm öğrencilerde gerçekleştirilemediğini eklemişlerdir. Araştırmaya katılan 20 müzik öğretmeninden sadece bir tanesi (%5) ders verdiği 4. ve 5. sınıf düzeyinde, müziğe yetenekli öğrencileri saptayarak sanatçılık eğitimi alması için yönlendirmeye çalıştığını belirtmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsan, doğası gereği kişilik, zeka ve yetenek açısından birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Çağdaş eğitim anlayışı bu özellikleri ortaya çıkaran eğitim süreçlerinin uygulanarak bireylerin sahip olduğu yeteneklerin değerlendirilmesini gerekli kılar.

20.yüzyılda giderek doğal ve dış koşullarla beslenen bir ürün olduğu kabul edilen müzik yeteneğinin temel eğitim içinde etkili bir şekilde ele alınması daha da önemli hale gelmiştir. Yapılan araştırmalar müzik yeteneğinin ancak küçük yaşlarda eğitildiğinde geliştirilip değerlendirilebildiğini

göstermektedir. Bu nedenlerle ilköğretim birinci kademedeki çocukların içinde bulunduğu yaş dilimi bu yeteneğin geliştirilmesi açısından çok önemlidir.

Bursa merkez ilçelerindeki 20 ilköğretim kurumunda görev yapan 204 sınıf öğretmeni ve 20 müzik öğretmenin görüşlerinin alındığı araştırmada, ilköğretim birinci kademedeki müzik dersinin işlevinin “müziği sevdirmek” ve “genel müzik bilgisi vermek” olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler bu işlevin ne olması gerektiği konusunda da yine çoğunlukla “müziği sevdirmek” yanıtını vermişler, müzik yeteneğinin geliştirilmesi veya yetenekli öğrencilerin profesyonel eğitime yönlendirilmesi konusuna ikinci ya da üçüncü tercihlerinde az bir katılımı yer vermişlerdir.

İlköğretim birinci kademe müzik öğretmenlerinin eğitime katıldığı kurumlarda bile değerlendirilememektedir. Hatta öğretmenlerin çoğu 11 yaş altındaki çocuklarda bunu bir gereklilik olarak görmemekte, sorunu ikinci kademe düzeyinde yapılacak yönlendirme konusu içinde ele almaktadırlar. Aşağıda önce genel olarak yönlendirme konusunda, daha sonra da bu çalışmanın asıl konusunu oluşturan, müzik alanındaki yetenekli çocukların yönlendirilmesiyle ilgili öneriler getirilmiştir:

a) İlköğretim kurumlarında öğrenci merkezli, sistemli ve tutarlı bir yönlendirme uygulaması için çalışmalar yapılmalıdır. Bu amaçla;

- Yönlendirme sadece bir okul rehberlik hizmeti olmaktan çıkarılmalı, eğitimsel ve mesleki anlamda diğer ilgililerle işbirliği sağlanmalıdır,
- Yönlendirme, ilköğretimin ikinci kademesinde değil, ilköğretimin ilk yıllarından itibaren başlamalı, 5. veya en geç 6. sınıfta sonuçlandırılmalıdır.

b) Müzik yeteneğine sahip çocukların, ilköğretimin ilk yıllarından itibaren ilgilenilerek 4. veya en geç 5. sınıfta alana yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla;

- Öğrenciler Devlet Konservatuvarlarıyla ilgili olarak bilgilendirilmeli ve bu kurumlarla öğrencinin bağlantısı kurulmalıdır,
- Onbir yaşın altındaki çocukların en azından konservatuvarın yarı zamanlı programlarında eğitimi sağlanmalıdır,
- İllerinde Devlet Konservatuvarı bulunmayan fakat müzikle ilgili bir bölüm bulunan üniversitelerle işbirliği yapıp gerekirse özel yetiştirme programları uygulanmalıdır,
- İllerinde Devlet Konservatuvarı bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri görevlileri, müzik yeteneği olduğu saptanan öğrencilerle ilgili olarak

bu kurumlarla işbirliği içinde olmalı, gerekirse yatay geçiş önererek yönlendirmelidir.

- Konservatuvarların kaliteden ödün vermeksizin sayıları artırılarak daha çok çocuğa ulaşılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arslan, Metin ve Çiğdem Kılıç (2000). Bazı Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Sayı:148*, 148-160. (meb.gov.tr/dergiler/148/10.htm)
- Choksy, Lois (1981). *The Kodaly Context (Creating on Environment for Musical Learning)*. New Jersey (ABD): Printice-Hall, Inc.
- Evin, Zekai (2007). “*Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Üstün Müzik Yetenekli Öğrencilerin Tanılanmasında Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi*”. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göğüş, Gülay (1999). Müzik Yeteneğinin Tanımı, Ölçümü ve Deneme Yetenek Testi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (1)*, 147-154.
- Kocabaş, Ayfer ve Ebru Selçioğlu (2006). İlköğretim Okulları 4. ve 5. Sınıflarında Müzik Dersinin Gerçekleşme Düzeyi ve Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Görüşleri *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:19*, 56-66.
- Lavignac, Albert (1939). *Musiki Terbiyesi*. Çev. Abdülhalik Denker İstanbul: Kanaat Kitabevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. <http://orgm.gov.tr/Mevzuat/yönergeler/BilimSanat.htm> (Erişim Tarihi: 01.12.2007)
- Radocy, Rudolf E. ve J.David Boyle (1988). *Psychological Foundations of Musical Behavior*. 2. Baskı. Springfield (Illinois-ABD): Charles C.Thomas Publishing.
- Rauscher, Frances H. (2003). *Can Music Instruction Affect Children’s Cognitive Development?* ERIC Clearinghouse on Early Education and Parenting (ERIC No.ED.480540) <http://www.ericdigest.org/2004-3/cognitive.html>
- Sadie, Stanley (1980). *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. Londra: Macmillian Publishers Ltd.
- Shaw, Gordon L.(2003). *Keeping Mozart in Mind*. M.I.N.D.Institute. <http://www.mindinstitute.net/MIND3/research-book.php> (Erişim Tarihi: 30.03.2005).
- Uçan, Ali (1997). *Müzik Eğitimi (Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar)* Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

The Value of Childhood Music Education (n.d.) http://www.steinway.com/noteworthy/education/value_music_education.shtml (Erişim Tarihi: 08.12.2007)

The Importance of Starting Education in Early Ages to Improve Musical Ability

Summary

Human being, naturally, have different qualities in terms of intelligence and ability. In the contemporary approach, it is necessary to provide educational processes to identify individual qualities in order to evaluate their abilities.

Musical ability considered as a phenomena evolving from natural and environmental conditions in the 20th century rather than as one completely inherited, is an important topic which must be considered within primary education. Research having been so far made show that music education can only be improved and evaluated in early ages. Therefore the age scale of children in the first five years of primary education is especially very important in order to improve musical ability.

In our country, the institutions educating talented primary school children to become professional musicians are State Conservatories. Though few in number, those institutions have provided education to many successful musicians. The general music lessons at primary schools haven't been efficient enough despite the fact that music lessons are compulsory in these schools. Music is taught by classroom teachers in the first five years of primary schools and sometimes fourth and fifth grade students are taught music by music teachers if their working hours permit them to.

A research was made in order to reflect the views of teachers concerning the subject. 204 primary classroom teachers and 20 music teachers in the central schools of Bursa, (at central towns in Bursa) attended this research. Two similar questionnaires were administered on the teachers as means of collecting data. The classroom teachers were working at various grades of the first five years and the music teachers were working at the fourth and fifth grades. It can be seen that those teachers involved in the research are experienced in teaching different level and age group students in the first five years. Furthermore, all teachers have experience and seniority ranging from six to thirty years.

The teachers claim that the functions of recent music lessons in primary education are mostly “to make students enjoy music” and then “give them general knowledge of music.”

%56 percent of classroom teachers and %50 of music teachers agreed on the idea that the main function of music lesson should be to “make students enjoy music”. The items concerning “improving music ability” and “determining and guiding talented students” were preferred as second and third choices by a small number of teachers. %90 of music teachers stated that they tried to improve the abilities of children by making them participate in various music facilities or studying with them individually and that they directed them to Anatolian Fine Arts Lycees at the end of the 8. grade of primary school education.

Obviously most of the teachers didn't agree that it is necessary to improve the abilities of talented children and to guide them in the field of music in primary school level. Teachers aren't the only resource of this problem, it is a reflection of the lack of a student oriented, systematic and efficient guidance at schools. Since the special abilities this major requires can only be improved at early ages, the students having music ability should be guided to that subject area latest in the 4th or 5th grade, after supporting them in the very first years of primary school education. That is way;

- Teachers should be made aware the subject and should be guided.
- Students should be informed about the State Conservatories and they should be guided to contact these institutions.
- Cooperation should be made with the related music departments of universities of some cities where State Conservatories are not involved and special training programmes should be provided if needed.
- The number of conservatories should be increased without conceding their quality of education so as to enable a great number of talented children to benefit from such institutions.